

Linduška lesní *Anthus trivialis*

POZNÁVÁNÍ V PŘÍRODĚ Velikosti vrabce. Zbarvením připomíná skřívana polního. Svrchu je olivově hnědá s tmavými podélnými proužky, na prsou žlutavě okrová (na rozdíl od podobné lindušky luční), podélne tmavohnědě proužkovaná, obvykle se silnějšími proužky na prsou a úzkými na bocích. Ostatní spodina je nažloutle bělavá, nohy žlutavé. Nadoční proužek je žlutookrový. Na křídlech jsou dva úzké bílé pásky, krajní ocasní pera jsou zvnějšku bílá. Mladý pták je svrchu hnědší, zespodu tmavší, okrová a více skvrněný. Ráda se zdívá na zemi, kde se pohybuje rychlými kroky, pocukává ocasem a celou zadní částí těla. Po hnízdění se vyskytuje jednotlivě i v nesoudržných hejnkcích na loukách a strništích, létá typicky vlnitě.

BIOLOGIE Hnízdním prostředím lindušky lesní jsou především okraje lesů (v nich toleruje až 80% zápoj korun) a paseky, mladé lesní výsadby, vřesoviště, louky, pastviny a jiné travnaté plochy s roztroušenými stromy. Je přísně tažná, v VIII.–IX. odlétá do savan východní a západní Afriky, nazpět přilétá v IV. až začátkem V. Hnízdo je dobře ukryté na zemi v trsu trávy či pod drnem. Staví ho pouze samice ze suchých travin, kořinků, mechů a listů. Páry hnízdí dvakrát do roka s počátkem snůšek od konce IV. do začátku VIII. Úplná snůška obsahuje 4–6 jemně hustě šedohnědě tečkovaných nebo řídce hrubě tmavohnědě skvrnitých vajec, navíc se zákrutami a nitkami. Sedí jen samice 12–14 dní. Mláďata, která hnízdo opustí po 10–12 dnech, krmí oba rodiče. Mladí dosahují pohlavní dospělosti koncem prvního roku života, všichni jednoroční ptáci ale nehnízdí. Potrava lindušky lesní je převážně živočišná, nejrůznější bez-

obratlí živočichové, na jaře a během podzimu rovněž semena a plody rostlin.

ROZŠÍŘENÍ Linduška lesní hnízdí ve velké části Evropy, chybí jen v jižní polovině Španělska, vzácná je v Irsku a Portugalsku. Hnízdní areál pokračuje přes Sibiř na východ po Bajkal a Jakutsko, na jih po Himálaje. Celoevropská populace má 27–42 milionů párů a mírně ubývá. Nejpočetnější je ve Skandinávii, Rusku a Bělorusku. V Evropě žije poddruh *A. t. trivialis*. V ČR je linduška lesní rozšířena pravidelně od nížin až vysoko do hor. V Krkonoších hnízdí na Sněžce v 1 500 m n. m. (FLOUSEK & GRAMSZ 1999). Od konce 80. let minulého století dlouhodobě ubývá, početnost poklesla z 0,5–1 milionu párů na 450–900 tisíc párů na počátku třetího tisíciletí.

VÝSKYT V JIŽNÍCH ČECHÁCH Linduška lesní běžně hnízdí po celém území. Jejím typickým hnízdním prostředím jsou řídké světlé lesy (např. na Třeboňsku jde o typický druh vysokomenných borů s podrostem borůvky), lesní okraje, paseky či mlaziny, ale i menší polní lesíky. Vyskytuje se v lesích od nejnižších poloh až po nejvyšší partie Šumavy (BÜRGER et al. 2009).

Již autoři v 19. století uvádějí lindušku lesní jako zcela běžný druh, např. na Písecku (VAŘEČKA 1895) a Třeboňsku (J. Špatný, Ornis 1890, 6: 67). Na Písecku byla hojná i v 80. a 90. letech minulého století (BUREŠ et al. 1995) a běžně hnízdila v té době i na sousedním Vodňansku (KLOUBEC & KLIMEŠ 1995). Na Táborsku je ve všech příhodných biotopech běžná a při mapování ptactva v letech 1996–2005 byla zjištěna po celém území, s nejhojnějším výskytom na Vlastiborském

Linduška lesní

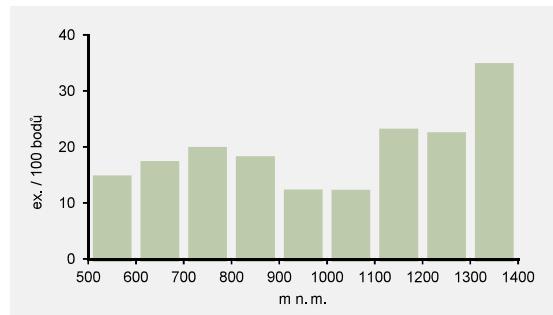

Linduška luční

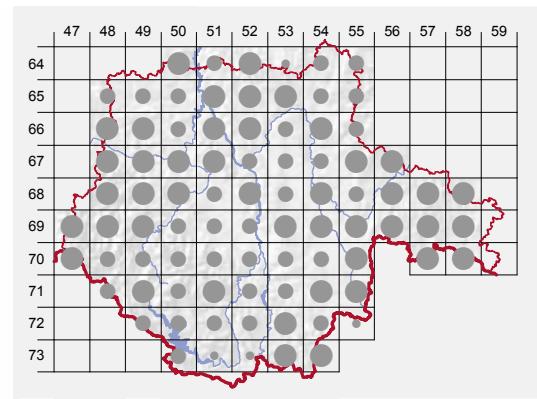
Výškové rozšíření na jihovýchodní Šumavě; n = 1142 ex.
(B. Kloubec & J. Hora unpubl.).

(FIŠER 2006). Při mapování hnízdního rozšíření ptáků na Třeboňsku v letech 2001–2005 byl výskyt lindušky lesní zaznamenán v 75 % čtverců (J. Cepák unpubl.). Nejhojnější je v rozsáhlých lesních komplexech v jižní a severovýchodní části území, naopak minimální početnost byla zjištěna ve střední části Třeboňska v oblasti otevřené krajiny a rozsáhlých rybníků v okolí Třeboně a Lomnice n. Luž.

Na Šumavě je linduška lesní charakteristickým druhem zarůstajících nesezených luk a pastvin a na někter-

rých rašeliništěch porostlých borovicí blatkou může být až dominantním druhem (PYKAL et al. 1990). Na rozdíl od lindušky luční se vyskytuje víceméně rovnomořně v nadmořských výškách od 500 m až po nejvyšší polohy přes 1300 m, přičemž nejvyšší početnost byla zjištěna v polohách nad 1100 m n. m. v oblastech s řídšími klimaxovými smrčinami, kalamitními holinami a rozpadajícími se suchými porosty v bezzášavových zónách (B. Kloubec & J. Hora unpubl.). Jedná se o charakteristický druh reagující výrazným vzestu-

pem početnosti na rozpad horských smrčin i na vznik holin po asanaci následků kalamit (HORA 2013, HORA & KLOUBEC 2009, 2010). Např. na Trojmezí vzrostla od r. 2007 (kdy došlo k větrné kalamitě v důsledku orkánu Kyrrill) její dominance z 1,5% až na 7,1% v r. 2012 (HORA 2013). Přitom v letech 1981, 1983 a 1984 tam na transektech vedených nejlépe vyvinutými horskými smrčinami vůbec zjištěna nebyla a mimo ně se nehojně vyskytovala jen na několika rozvolněných a otevřených místech (BÜRGER 1987b). V nelesních biotopech Novohradských hor se jedná (po bramborníčku hnědém, pěnkavě obecné, cvrčilce zelené a lindušce luční) o pátý nejhojnější ptačí druh, s téměř stejnou dominancí jako linduška luční (CEPÁK & SUCHOMELOVÁ 2002).

Na hnízdišti přilétá většinou kolem poloviny IV. První ptáci se ale mohou vzácně objevit již koncem III., např. 26. III. 2010 dva zpívající samci u Olešnice na Českobudějovicku (J. Bárta, avif.birds.cz). Poslední podzimní zjištění pochází z počátku X., např. 3. X. 2010 1 ex. u Mirovic na Písecku a 4. X. 2011 1 ex. u Tchořovic na Blatensku (R. Muláček, avif.birds.cz).

V některých oblastech jižních Čech byl v poslední době zaznamenán pokles stavů lindušky lesní, např. v polních lesících Chlumecké pahorkatiny ve východní části Třeboňska byla v 80. a 90. letech hojným druhem, v současnosti jsou zde zaznamenáváni pouze jednotliví zpívající samci (J. Cepák in litt.). To ostatně koresponduje i s celostátním klesajícím trendem početnosti (jpsp.birds.cz). Zůstává otázkou, zda je tento negativní trend důsledkem změn hnízdního prostředí či souvisí se změnami na afrických zimovištích.

